

Інформаційні ресурси

ОНЛАЙН-РЕСУРСИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТА ПОГЛИБЛЕННЯ ЗНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ОПАНУВАННЯ й поглиблення знання державної мови – важлива складова формування національної ідентичності, невід’ємна частина особистісного, професійного розвитку, успішного вибудовування кар’єри. Це питання лишається актуальним для багатьох українців, що проживають в Україні та за кордоном, для іноземців, які тимчасово пе-

ребувають в нашій країні або ж мешкають тут. Вивчення, вдосконалення володіння українською мовою сьогодні – досить зручний та комфортний процес. Допомогати цьому покликані численні ресурси, розміщені в інтернеті.

16 січня 2021 р. набула чинності стаття 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», ух-

валеного 25 квітня 2019 р. Верховною Радою України. Введені в дію норми регулюють використання державної мови у сфері обслуговування споживачів. Так, підприємства, установи та організації всіх форм власності мають здійснювати обслуговування і надавати інформацію про товари (послуги), в т. ч. через інтернет, державною мовою [1].

У квітні 2021 р. Міністерство культури та інформаційної політики України (МКІП) оприлюднило інформацію про створення **Національної платформи з вивчення української мови** [2; 3]. Автори проєкту зазначили, що платформа «зібрала в одному місці ефективні онлайн та офлайн ресурси, а також мобільні додатки з вивчення української мови – як для українців, які хочуть підвищити рівень володіння української мовою, так і для іноземців, які прагнуть її вивчити «з нуля»». Вона об'єднує кілька сайтів, подає відомості у зручному форматі (текстовому, відео чи інтерактивному) та стане у пригоді людям з будь-яким рівнем володіння мовою – і носіям, і іномовним особам.

Пропонуємо ознайомитися з деякими корисними безкоштовними онлайн-ресурсами для вдосконалення, оновлення, поглиблення своїх знань, котрі представлені на новій платформі МКІП та можуть становити інтерес для різних категорій користувачів бібліотек.

«Тренажер з правопису української мови» поєднує теоретичні положення й практичні завдання, що сприяє засвоєнню граматики української мови і вдосконаленню правописних навичок. Поповнюється новими завданнями. Навчальні матеріали містять різноманітну пізнавальну інформацію. Регулярні заняття допомагають перевіряти свої знання, вивчати і повторювати правила, вдосконалювати навички спілкування.

«Є-мова» – освітня онлайн-платформа з вивчення української мови з різними підходами та для різних аудиторій. Організатором та ініціатором є ГО «Український світ». Командою цього проєкту розроблено низку безкоштовних навчальних курсів, короткий опис яких подаємо нижче.

«Українська за 27 уроків» – онлайнві курси української мови для російськомовних українців (елементарний рівень – А1, А2). Програму цього рівня розроблено так, щоб якомога ширше сприяти розвитку комунікативних можливостей слухача для ефективного використання української мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування.

Слухач курсу відповідно до свого рівня володіння українською мовою отримує навчальні матеріали (відео, тексти), які забезпечують ком-

плексний підхід до вивчення мови. Розробники – творці волонтерського руху «Безкоштовні курси української мови» – врахували не лише загальноєвропейські норми з мовної освіти та стандартизовані вимоги до володіння українською як іноземною, а й шестирічний досвід викладання на зазначених безкоштовних курсах. Після закінчення навчання видається офіційний сертифікат.

«22 уроки до мовної впевненості (рівень В1)» – логічне продовження курсу «Українська за 27 уроків». Формат розрахований на широке коло слухачів. Орієнтований насамперед на тих, хто на роботі чи вдома послуговується часто та/або переважно російською мовою, проте прагне вдосконалити рівень побутового українського мовлення. Автори зазначають, що такий онлайнві формат вивчення української мови зручний для українців, які перебувають на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, АР Крим. Можуть навчатися й іноземці, які мають базові знання з української. Після проходження курсу видається офіційний сертифікат із зазначенням опанованого рівня.

«Мовний менеджмент в освіті та комунікативні стратегії» – курс, що був розроблений насамперед для шкіл, в яких повністю або частково до 2020 р. навчання відбувалося іноземною мовою. Він також буде корисним для працівників інших освітніх закладів, котрі зацікавлені підвищити свій рівень мовних та комунікативних компетентностей, дізнатися більше про виховання мовної свідомості, покращити свої знання з мовного менеджменту. Курс призначений як для працівників освітніх закладів, так і для всіх зацікавлених у цій темі. Після успішного завершення курсу можна отримати сертифікат із зазначенням відповідної кількості годин, набутих навичок та компетенцій.

«Авраменко» і **«Експрес-уроки української мови Олександра Авраменка»** – представлені на Платформі посилання на власний сайт та окремий підрозділ сайту Інституту післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка доцента цього вишу, завідувача кафедри гуманітарних дисциплін Технічного ліцею Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», відомого телеведучого, популяризатора та дослідника української мови, автора самовчителя «Українська за 20 уроків» (2014, 2016) О. Авраменка. Вони містять експрес-уроки української мови (короткі навчальні відео), ра-

діоуроки, матеріали щодо підготовки до ЗНО, словники, підручники, посібники тощо.

«Офіційний сайт української мови» створений для школярів, студентів, учителів та викладачів, а також тих, хто тільки-но розпочинає вивчення української. Містить всі основні правила, корисний матеріал для поглиблення знань (зокрема, з історії української мови), підручники, презентації, 20 відеоуроків, словник синонімів, спеціальне поле для перевірки орфографії, рубрику «Питання та відповіді» тощо. Розробники пропонують використання ресурсу під час підготовки до іспитів, контрольних робіт чи диктантів, написання курсових та дипломних робіт.

«Лайфхак українською» (ютуб каналу «UA:Перший») – скетч-шоу, що вчить говорити українською. Доступно понад три десятки коротких відео (комедійних сценок різноманітної тематики). Ведучий – заслужений артист України, член правління ПАТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України» Д. Хоркін [2; 4].

18 травня 2021 р. за підтримки МКІП відбулася презентація мультимедійного курсу **«Сучасна українська мова»**, який уже представлений на Платформі й також дає вільно вивчати українську у зручний час та в будь-якому місці світу. Він складається з трьох модулів: «Мова та мовлення», «Правопис», «Ділова українська мова». Навчання відбувається в інноваційному форматі SCORM-курсів, що є ефективнішим за звичайні відеоуроки. Мета курсу: стимулювати й мотивувати до використання української мови в повсякденному житті, на роботі чи в побуті; показати, що вчити та вдосконалювати мову – це не складно, а, навпаки, весело та легко [5].

Національна платформа з вивчення української мови пропонує також низку безкоштовних **мобільних додатків** (з текстовою, аудіо-, відеоінформацією, зображеннями для кращого запам'ятовування лексики, можливістю обирати тематичну категорію, навчальними іграми тощо).

«РІ.Д.» – додаток, створений для вдосконалення та поглиблення знань української мови і культури, допомагає вивчати цікаві українські слова та дізнатися більше про історію українського народу.

«Mova. ДНК Нації» – застосунок для всіх охочих удосконалити свої знання з української. Разом із головним героєм Лепетуном (відомий за книгою «Українська – легко» та дитячим навчальним мультфільмом «Лепетуні» від команди освітнього проєкту «Мова – ДНК нації»)

можна пригадати основні правила правопису, дізнатися нові фразеологізми й синоніми, навчитися правильно наголошувати слова, позбутися росіянізмів. Містить безліч ілюстрацій зі стислими правилами, цікаві вправи з поясненнями та інші зручні можливості для легкого навчання.

«Вивчайте лексику: Українська» – лексичний тренажер, який допоможе розширити словниковий запас. Рекомендований як для новачків, так і для студентів із достатнім рівнем підготовки. Пропонується метод прискореного навчання та навіть навчання уві сні. Працює без доступу до інтернету.

«Вчимо і граємо. Українська мова. Словник та ігри» – посилання з такою назвою спрямовує користувача до розвивальної гри та мобільного репетитора для самостійного вивчення лексики і фонетики початкового рівня. Додаток дає змогу ефективно вчитися правильної вимови слів з різних тематичних груп та їх написання. Тестування і перевірку вивчених слів організовано у вигляді веселих, легких і зрозумілих ігор. Допомагає освоїти українську з нуля. Для початківців, школярів і дітей. Працює також офлайн.

«Просто вчіть українську» – мобільний додаток для іноземців, який дає змогу вивчити найнеобхідніші та найуживаніші слова і фрази в 11 тематичних категоріях. Є тести для самоперевірки, відстеження власного прогресу.

«Mondly. Вивчай Українську мову» – безкоштовні щоденні уроки з української мови. Кишеньковий репетитор для запам'ятовування основних слів, формулювання речень, тренування розмовних навичок. Орієнтований на широке коло користувачів, які хочуть вивчити мову.

На Платформі є розділ **«Для іноземців»**, в якому теж розміщено кілька ресурсів.

SpeakUkrainian – ґрунтовний сайт, створений як окрема **Національна платформа з вивчення української мови для англомовних осіб**. Ця ініціатива втілена у життя в результаті співпраці Міністерства інформаційної політики України і Асоціації інноваційної та цифрової освіти, яка реалізує наймасовіший освітній проєкт України *Lingva Skills*. Сайт містить 9 видів вправ, рівні вивчення A1 – B2. Після успішного завершення навчання видається відповідний сертифікат.

PhrasePack – український розмовник «Подорожуй Україною з легкістю». Містить понад 3 500 слів і фраз українською.

В інтернеті можна знайти й інші ресурси, спрямовані на вдосконалення та вивчення укра-

їнської мови різними цільовими аудиторіями. Нижче наводимо ще кілька прикладів.

Студія онлайн-освіти **Educational Era (EdEra)** є розробником низки навчальних курсів, створює також інтерактивні підручники, освітні спецпроекти та моделі інтеграції сучасних освітніх рішень у традиційний навчальний процес. Цікаві продукти розробляються за власними методиками, базуючись на дослідженнях у сфері онлайн-освіти та когнітивістики. Кожен курс створюється з унікальним підходом до інформації та до студентів [6].

«**Лайфхаки з української мови**» – спільна розробка **EdEra** та **Освіторії**. Курс у формі корисних відеопорад (лайфхаків), що допоможе опанувати базові теоретичні знання з української мови, виробити навички успішної мовленнєвої комунікації. Підходить і для підготовки до складання ЗНО. Кожен урок-лайфхак супроводжується робочими аркушами із завданнями для перевірки засвоєння знань, тестами. Розроблено зручний та доступний інтерактивний конспект [7].

«**Українська мова І**» – курс для учнів 9–11 класів, які прагнуть вчитися на відмінно; майбутніх абітурієнтів, що хочуть добре скласти ЗНО та вступити до закладів вищої освіти; студентів усіх спеціальностей, яким замало занять з української мови в університеті; дорослих, які хочуть поновити шкільні знання [8].

«**Дискурс**» – освітня платформа, що дає змогу всім охочим зручно, цікаво й ефективно вивчати українську мову. На ютуб-каналі представлено понад 40 навчальних відео [9].

Серед інших ресурсів – «**Українська мова**» – корисний освітній проєкт для кожного, як зазначають його автори на сайті. Ресурс має шість тематичних розділів: «Збагачайся», «Наголоси», «Пуризм», «Фразеологізми», «Переклад», «Як правильно?». Щоденно оновлюється, представлений у соціальних мережах [10].

Останнім часом з'являються навчальні чат-боти для вайбера та телеграма. Наприклад: бот для підготовки до ЗНО з української мови [11], «Стоп суржик» (пошук українських слів-відповідників, можливість перевірки своїх знань) [12], «Баба Катря» (вивчення наголосів в українській мові з добрячою порцією гумору) [13].

Як бачимо, з-поміж наявних корисних джерел є: онлайн-курси, відеоуроки, записи навчальних телепрограм на спеціальних сайтах, ютуб-каналах, віртуальні тренажери з правопису, мобільні додатки, чат-боти, спеціальні тематичні сторінки в соціальних мережах тощо. Зручність, автономність, нові методики і засоби навчання, безкоштовність, можливість повто-

рення пройденого, планування власного часу – основні переваги онлайн-формату матеріалів для саморозвитку, вивчення та вдосконалення знання державної мови.

Список використаних джерел

1. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25. 04 2019 № 2704-VIII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : вебсайт. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 07.05.2021). – Назва з екрана.
2. Національна платформа з вивчення української мови Міністерства культури та інформаційної політики України [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://speakukraine.net/#project> (дата звернення: 03.05.2021). – Назва з екрана.
3. Олександр Ткаченко [Електронний ресурс] // Фейсбук. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/oleksandr.tkachenko.ua/posts/4001735889893983> (дата звернення: 03.05.2021). – Назва з екрана.
4. Лайфхак українською [Електронний ресурс] // YouTube. – Електрон. відеодані. – Режим доступу: <https://cutt.ly/ynqAFJf> (дата звернення: 24.05.2021). – Назва з екрана.
5. МКІП: Створено перший масовий мультимедійний курс з української мови [Електронний ресурс] // Міністерство культури та інформаційної політики : вебсайт. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/news/5427.html?PrintVersion> (дата звернення 02.06.2021). – Назва з екрана.
6. Educational Era: студія онлайн-освіти : [вебсайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.ed-era.com/about/> (дата звернення: 07.05.2021). – Назва з екрана.
7. Лайфхаки з української мови. Підготовка до ЗНО [Електронний ресурс] // EdEra : вебсайт. – Режим доступу: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:Osvitoria_and_EdEra+lifehacks+101/about (дата звернення: 07.05.2021). – Назва з екрана.
8. Українська мова І [Електронний ресурс] // EdEra : вебсайт. – Текст. та відеодані. – Режим доступу: <https://courses.ed-era.com/courses/EdEra/u102/U102/about> (дата звернення: 07.05.2021). – Назва з екрана.
9. Дискурс [Електронний ресурс] // Youtube. – Електрон. відеодані. – Режим доступу: <https://cutt.ly/KnqG7r7> (дата звернення: 24.05.2021). – Назва з екрана.
10. Українська мова [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://ukrmova.online/> (дата звернення: 07.05.2021). – Назва з екрана.
11. У Telegram з'явилися боти для підготовки до ЗНО. За правильні відповіді – призи [Електронний ресурс] // Освіторія : вебсайт. – Текст. та відеодані. – Режим доступу: <https://osvitoria.media/news/zapustily-zno-bot-chelendzh-v-telegrami-vchysysya-i-otrymuyesh-pryzy/> (дата звернення: 07.05.2021). – Назва з екрана.
12. З'явився чат-бот для перекладу суржик українською [Електронний ресурс] // Читомо : вебсайт. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://chytomo.com/z-iavyvsia-chat-bot-dlia-perekladu-surzhyku-ukrainskoiu/> (дата звернення: 07.05.2021). – Назва з екрана.
13. Баба Катря навчить української: київська школа дубляжу запустила чат-бот для вивчення мови [Електронний ресурс] // КиївMedia : вебсайт. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://kyiv.media/news/baba-katrya-navchyt-ukrayinskoyi-kyivska-shkola-dublyazhu-zapustyla-chat-bot-dlya-vyvchennya-movy> (дата звернення: 07.05.2021). – Назва з екрана.

Підготувала

Світлана Ковальчук,

кандидат культурології,

учений секретар

Національної бібліотеки України

імені Ярослава Мудрого